

Atskaite par dalību COPA darba grupā

Profesionālo lauksaimniecības organizāciju darba devēju grupa GEOPA

19.09.2013., Brisele

GEOPA/COPA – lauksaimniecības nozares sociālo partneru (lauksaimnieku – darba devēju un nozarē nodarbināto) sociālā komiteja.

COPA/COGECA – organizācijas, kas pārstāv lauksaimnieku un lauksaimniecības kooperatīvu intereses Eiropas Savienībā (ES) un starptautiskajās institūcijās.

EFFAT – darba ņēmēju pārstāvju delegācija, Eiropas pārtikas, lauksaimniecības un tūrisma tirdzniecību apvienību federācija (*European federation of food, agriculture and tourism trade unions, delegation of employees' representatives*)

Izskatāmais jautājums:

2013./2014. gada darbības programmas apstiprināšana

Eiropas Komisija (EK) maina nosacījumus, šobrīd EK ir izteikusi priekšlikumu rīkot sanāksmes piektdienās, kam GEOPA nepiekrīt. 2014. gadā Sociālā dialoga komitejas notiks 13. februārī, 16. maijā, 23. septembrī un 13. novembrī.

Sociālo jautājumu komitejas darba – GEOPA un EFFAT sadarbības jautājumu darba programmā 2013. un 2014. gadā ir iekļauts:

1. KLP un nodarbinātība. KLP ir liela ietekme uz nodarbinātību. Tas ietekmē ne tikai zemniekus, to ģimeņu locekļus, bet arī algotos darbiniekus.
 - 1.1. Statistika par nodarbinātību lauksaimniecībā. Lai izvērtētu tikko reformēto KLP, ir nepieciešams labāks pārskats par lauksaimniecībā nodarbinātajiem un iesaistītajiem cilvēkiem. Sociālie partneri piestrādās pie šādas statistikas izveides un sadarbosies ar attiecīgajām institūcijām.
 - 1.2. Inovāciju ātrāka ieviešana nozarē. Inovācijas ir pamats ilgtspējīgas lauksaimniecības un pastāvīgām darbavietām. Tāpēc ir būtiski, lai inovācijas ātrāk tiek ieviestas. Politiskajām iniciatīvām un esošajiem instrumentiem jāatbalsta efektīva iniciatīvu pārņemšana. Sociālie partneri aktīvi iesaistās Eiropas Inovāciju lauksaimniecības partnerībā.
 - 1.3. ES nodarbinātības lauksaimniecībā pasākumu sekas. ES pasākumi jāizvērtē lauksaimniecības sociālajiem partneriem, izvērtējot to ietekmi uz lauksaimniecības nodarbinātību un darba kvalitāti. Priekšlikumi par uzlabojumiem tiktu nosūtīti uz attiecīgām iestādēm.
 - 1.4. Jaunas prasmes darbavietu izveidošanai nākotnē.

PROJEKTU LĪDZFINANŠĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

ELFLA
EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS

Saskaņā ar Latvijas Republikas Zemkopības ministrijas un SIA „Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs” 2013. gada 28. janvārī noslēgto līgumu Nr. 2013/15, aktivitāte „Nozaru ekspertu ziņojumi.”
Atbalsta Zemkopības ministrija un Lauku atbalsta dienests.

2. Veselība un drošība
 - 2.1. MSD – muskulo-skeletorālās saslimšanas
 - A) Valsts novērojumi
 - B) Eiropas novērojumi
 - 2.2. Darba grupa par traktoriem
 - 2.3. ES – OSHA sadarbība.
3. Apmācības
 - 3.1. ESCO partneru grupas
 - 3.2. Agripass online
 - 3.3. Agripass karte
4. Eiropas politika
 - 4.1. Sociālā dialoga stiprināšana jaunajās ES dalībvalstīs un kandidātvalstīs. Sociālie partneri attīsta un atbalsta iniciatīvas, lai veicinātu un paplašinātu sociālo dialogu jaunajās un kandidātvalstīs.
 - 4.2. Jaunumi ES likumdošanā. Sociālo partneru informētība, EK informē par ES likumdošanu un projektiem. EK attīsta piemērotus instrumentus, lai sociālie partneri veicinātu iniciatīvas.

Diskusijas darba grupā un citu ES dalībvalstu viedoklis

EFFAT vadītājs Arnd Spahn norādīja, ka ir lietas, kas nav jāraksta dokumentā, jo tās ir pašsaprotamas. Jānorāda nepieciešamās prasmes nozarē, jāraksta kādā veidā un kas tiks uzlabots, jo tikai tas norādīs patieso vēlni kaut ko mainīt.

Kopsavilkums/ ieteikumi/ secinājumi/ veicamie darbi

Latvijas ekspertēm jāiesaistās GEOPA un EFAT darba programmas īstenošanā, pārstāvēt Latvijas lauksaimniekus – darba devējus.

Izskatāmais jautājums

EK ziņojums par EK aktivitātēm

EK pārstāve informē, ka viņas vietā turpmāk būs cits EK pārstāvis, kas strādās ar Sociālā dialoga komitejas jautājumiem.

EK publiskās konsultācijas par dokumentu *Health and safety* tika slēgtas augustā. Tika saņemti daudzi komentāri par dokumentu.

Par nedeklarēto darbu – konsultāciju datums tiek pagarināts par 2 nedēļām, no 20.09. norisinās Liaison forums par sociālajiem riskiem.

COPA ir iesniegusi priekšlikumus par budžetu 2013. – 2014. gada aktivitātēm, t.sk., par semināru Kauņā (Lietuvā) 2013. gada novembrī. EK pārstāve norāda, ka atbilde par atbalstu GEOPA aktivitātēm tiks sniegta drīz.

Diskusijas darba grupā un citu ES dalībvalstu viedoklis

EFFAT vadītājs Arnd Spahn norāda, ka Sociālo partneru komitejas un Eiropas Komisijas (EK) sadarbībai ir nepieciešama stabilitāte un sagaida, ka nākamais EK pārstāvis būs ilgstošai sadarbībai, jo esošā pārstāve strādāja tikai dažus mēnešus.

Izskatāmais jautājums:

KLP un nodarbinātība

Tiek prezentēts GEOPA un GENT universitātes veiktais pētījums par KLP ietekmi uz nodarbinātību lauksaimniecībā.

Eiropā kopumā lauksaimniecībā nodarbināto skaits ir samazinājies, taču to mazāk ietekmē algotā darbaspēka izmaiņas, bet samazinājumu veido ģimenes saimniecībās nodarbināto samazinājums, jo ir samazinājies saimniecību skaits. Šāda tendence ir visā Eiropas Savienībā.

Galvenie pētījuma secinājumi un ieteikumi:

- Veicināt līgumu slēgšanas elastīgumu – pētījums ir apliecinājis, ka elastīgi līgumu slēgšanas nosacījumi sezonāliem darbiniekiem, var būtiski sekmēt lauksaimniecības saimniecību darbību un rezultātus.
- Veicināt daudznozaru aktivitātes – nepilna laika saimniekošana ir ļoti izplatīta ES. Dažos ES reģionos lauksaimnieka ienākumi no citiem darbiem pārsniedz 50% kopējo ienākumu. Nodarbinātības dažādošana ir ieteicamais risinājums, samazinošo platību maksājumu un nestabilās tirgus situācijas brīdī.
- Ieviest izglītību un kursus lauksaimniecībā – pētījuma dati apliecina, ka jaunie lauksaimnieki ir izglītotāki nekā gados vecāki un arī jauno lauksaimnieku darbības rezultāti ir labāki.
- Panākt to, lai lauksaimniecības nozarē iesaistās vairāk dalībnieku – jaunu dalībnieku iesaistīšanās nozarē ir sarežģīta un grūta, jo tam ir nepieciešami lieli finansiālie un zemes resursi.
- Palīdzēt neilgtspējīgiem lauksaimniekiem beigt saimniekošanu un pārprofelēties – attīstoties lauksaimniecības sektoram un turpinoties esošajām un stabilajām attīstības tendencēm, daļa esošo lauksaimnieku pārtrauks darbību lauksaimniecībā un viņiem ir nepieciešams atbalsts citu prasmju apgūšanā.

KLP izaicinājums ir līdzsvars starp ekonomiskiem un sociāliem mērķiem. Lielāka ekonomiskā prioritāte – vairāk inovācijas un tādējādi samazināts nodarbināto skaits, atstās iespaidu uz katras valsts sociālo jomu.

Diskusijas darba grupā un citu ES dalībvalstu viedoklis

Vācija – norāda, ka izmantotie statistikas dati ir nepilnīgi, kā piemēru minot ziedu un stādu audzēšanas nozarē nodarbinātos 670 tūkstošus strādnieku, kuri valsts statistikas datos netiek iekļauti lauksaimniecības sektorā, bet pakalpojumu sektorā, lai gan ziedu un stādu audzēšana ir lauksaimniecības nozare.

EFFAT norāda, ka pētījuma secinājumi īsti nav pieņemami, jo statistikas dati ir nepilnīgi – nav

Tsti saprotams, cik ir darbinieki un cik – pašnodarbinātie.

Pētījuma autori norāda, ka pētījumā tika izmantoti Eurostat oficiāli pieejamie dati.

Bulgārija – norāda, ka pētījumam būtu jābūt ar praktisku ievirzi, nevis akadēmiskam. GEOPA ir nepieciešams, lai pētījuma rezultātus varētu reāli izmantot lauksaimnieku interešu pārstāvēšanai. Pētījuma iegūtie statistikas un rezultātu dati ir jāsasaista ar konkrētiem un reāliem secinājumiem un ieteikumiem, piemēram, apmācībā, kam var izmantot Eiropas Sociālā Fonda finansējumu, kas šajā plānošanas periodā 2007-2013 nav atļauts.

Somija – atzinīgi vērtē izstrādāto pētījumu, jo līdz šim nav veikts līdzvērtīgs pētījums un tajā iegūtie dati un rezultāti ir labs materiāls turamākajam GEOPA darbam.

Kopsavilkums/ ieteikumi/secinājumi/ veicamie darbi

2013. gada oktobrī jāiesniedz gala komentāri par GEOPA veikto pētījumu par KLP ietekmi uz nodarbinātību lauksaimniecībā. Latvijas ekspertēm ir jāsniedz komentāri par pētījuma datiem un analīzes atbilstību reālajai situācijai Latvijā.

Izskatāmais jautājums:

Veselība un drošība

Traktori: jaunākā informācija par traktoru darba grupu no DG Enterprise uz 03.07.2013.

Jūlijā un 11.09. notika darba grupa, bet tajā apskatītie punkti bija ļoti tehniski un pat ekspertiem bija grūti izprast notiekošo. Daļība darba grupā nav Eiropas Komisijas apmaksāta – dalībnieki paši sedz ceļa izdevumus. Sanāksmē GEOPA pārstāvēja Lenny Bette, kurš ir no Beļģijas. Nākamā sanāksmē būs 15.10.2013, tiks sūtīts uzaicinājums nākamās nedēļas laikā, un interesenti varēs pieteikties. GEOPA ir vienojusies ar COPA, ka gadījumā, ja no GEOPA un COPA dalīborganizācijām neviens nevarēs piedalīties Traktoru darba grupā, tad tiks pieaicināts negadījumu novēršanas eksperts no Beļģijas, kurš pārstāvēs COPA biedru intereses.

SWE – Zviedrijas Zemnieku federācija (LRF) satraucas, ka tiks pastiprinātas prasības traktortehnikai, lai novērstu negadījumus, ko izraisa traktori.

GEOPA – pagaidām ir pieejami 2 Eiropas Komisijas priekšlikumi, taču joprojām nekādas papildus prasības nav apstiprinātas.

UK – jāpanāk tas, lai šis regulējums paliek elastīgs attiecībā uz dalībvalstīm, jo arī ceļu satiksmes noteikumi katrā valstī ir savādāki.

BG – Beļģijā ir apmācības par darba drošību un veselību (health and safety) lauksaimniecībā. GEOPA vadītājs Cris Botterman aicina Beļģijas dalīborganizāciju decembra sanāksmē prezentēt, kā tiek ieviestas apmācības Beļģijā.

Jaunākā informācija par sezonālo darbinieku direktīvu

Eiropas Parlaments un Eiropas Padome vēl nav apstiprinājusi direktīvu, kurā tiks skaidri definētas sezonas darbinieku iespējas un tiesības, t.sk., imigrantu tiesības un iespējas. Šis jautājums joprojām ir atvērts.

EFFAT komentārs: Čehijā strādā no Baltkrievijas, Portugālē no Latīnamerikas, Itālijā no

Āfrikas. Slikti darba devēji neievēro ES likumdošanu un ekspluatē darbiniekus, ne tikai ES pilsoņus, bet arī strādniekus no trešajām valstīm. Tāpēc ir svarīgi pieņemt šo direktīvu. Jo īpaši svarīgi ir aizstāvēt un pārstāvēt ES pilsoņus, kuri strādā citās valstīs – nevar būt situācijas, kad ES pilsoņi tiek ekspluatēti citas ES dalībvalsts saimniecībās.

EFFAT norāda, ka lauksaimniekiem – darba devējiem darbā ir jāpieņem ES pilsoņi, nevis trešo valstu pilsoņi, kuri ir gatavi strādāt par mazāku atlīdzību. GEOPA norāda, ka sezonas laikā ir darbi, kas ir jāpadara un produkcija nevar gaidīt piemērotu darbinieku no ES un darba devējiem ir jāizmanto iespēja atalgot darbinieku arī no trešajām valstīm. Ikvienā dalībvalstī sezonas darbu laikā ir nepietiekams darbinieku piedāvājums un ES pilsoņu mobilitāte ir nepietiekama. Zviedrija norāda, ka viņiem ir grūti atrast sezonas darbiniekus un arvien biežāk sezonas darbos tiek nodarbināti tieši trešo valstu pilsoņi un A-eiropas valstīs.

EFFAT norāda, ka tiek slēgti līgumi starp ES uzņēmumiem un Ķīnu un Taivānu par darbinieku ievēšanu sezonas darbu veikšanai un līgumā ir noteikts, ka šie darbinieki pēc darba pabeigšanas tiks nosūtīti atpakaļ un nepalikis ES - tā esot tieša cilvēku tirdzniecība, apejot taisnīgas konkurences nosacījumus, samazinot ES pilsoņu iespējas atrast darbu un saņemt par to atbilstošu atalgojumu.

EFFAT norāda, ka EK direktīvā galvenokārt ir likts uzsvars uz ekonomisko izdevīgumu, nevis darbiniekiem.

Kopsavilkums/ ieteikumi/secinājumi/ veicamie darbi

Sekot līdzi jaunumiem par diskusijām Traktortehnikas darba grupā un par sezonālo darbinieku direktīvu, lai pārstāvētu Latvijas lauksaimnieku intereses.

Izskatāmais jautājums:

Profesionālā izglītība

Jaunākā informācija no Agripass

EFFAT iesāka *Agripass* projektu, kurš nu jau ilgst vairākus gadus. Ideja ir lauksaimniecībā strādājošiem un lauksaimniecības darbu meklētājiem piešķirt plastikāta karti, kurā ar attēliem tiktu norādītas katra darbinieka prasmes, kas ļautu apiet valodas barjeras starp darba devējiem un nodarbinātajiem. GEOPA ir rosinājusi izveidot interneta vietni šī projekta turpmākai ieviešanai, jo plastikāta kartes ir morāli novecojušas un aprūtinošo tās praktiski izmantot. Ir izveidota interneta vietne <http://www.agripass.eu> angļu, franču un vācu valodās, bet finansējuma nepietiekamības dēļ šī vietne nav iztulkota citās ES dalībvalstu valodās. Tiek plānots lūgt finansējumu Eiropas Komisijai šīs iniciatīvas turpināšanai. Šobrīd nav paredzams, kad šis projekts tiks realizēts ar redzamiem un ikvienam – darbiniekam, darba meklētājam un lauksaimniekam - izmantojamiem rezultātiem reālajā dzīvē. *Agripass* varētu novērst starpniekfirmu – vervētāju negodīgo rīcību pret darba meklētājiem, jo notiks tieša darba meklētāju un lauksaimnieku darba vienošanās.

Sociālo partneru – Eiropas Inovāciju partnerības prezentācija par „Lauksaimniecības produktivitāti un ilgtspēju”.

COPA ir iesaistījies EFFAT Eiropas Inovāciju partnerības iniciatīvā, bet šajā sanāksmē

GEOPA nav gatava sniegt savu viedokli par iesaistīšanos. Nākamajā sanāksmē GEOPA sniegs atbildi par dalību un sadarbību ar EFFAT šajā iniciatīvā.

EFFAT norāda, ka galvenais, lai tiek izveidots darba instruments. Arī EFFAT nav izstrādājuši pamatnosacījumus darbam, un tie tiks izstrādāti tikai oktobrī. Pagaidām EFFAT atbalstām iniciatīvas, bet decembrī būs vairāk informācijas par reālām iespējām tās īstenot. EFFAT ir svarīga sadarbība ar COPA un GEOPA, lai varētu piesaistīt finansējumu. EFFAT vēlas iesaistīties inovāciju pārnēsē uz saimniecībām.

GEOPA jautā EFFAT redzējumu, kā šī iniciatīva varētu tikt izmantota kopējā Sociālā dialoga sadarbībā. EFFAT ir ieinteresēts, kā varētu tikt radītas jaunas darba vietas un pilnveidoti darba apstākļi. EFFAT norāda, ka ja GEOPA nebūtu ieinteresēta šajā jautājumā, tad būtu vēlams, lai COPA risinātu arī šo nodarbinātības jautājumu šīs inovāciju iniciatīvas ietvaros.

EFFAT norāda, ka joprojām nav skaidra GEOPA pozīcija par iesaistīšanos EIP par „Lauksaimniecības produktivitāti un ilgtspēju”.

Novērtēšana un jaunākā informācija par nozaru sociālā dialoga 50 gados paveikto.

Tiek parakstīta GEOPA un EFFAT sagatavotā Eiropas lauksaimniecības sociālo partneru kopējā deklarācija. Daudz precizējumu un viedokļi tika uzklauti 18.09.2013 konferencē par godu Sociālās komitejas 50 gadu svinībām, tāpēc šajā, 19. septembra, sanāksmē ir nelieli precizējoši jautājumi, pirms deklarācija tiek parakstīta. Deklarācija iekļauj informāciju par galvenajiem jautājumiem, ko ir risinājis GEOPA un EFFAT Sociālā dialoga komitejas ietvaros, un jautājumiem, kas tiks risināti turpmāk:

- Sekmēt nodarbinātību lauksaimniecībā Eiropā,
- Sekmēt saimniecību konkurētspēju, veidojot apstākļus labu darba apstākļu nodrošināšanai lauksaimniecībā nodarbinātajiem,
- Sekmēt jauniešu un sievietes iesaistīšanu lauksaimniecības sektorā,
- Novērtēt Eiropas politikas un divpusējo tirdzniecības līgumu sadarbības ietekmi uz lauksaimniecību,
- Novērtēt demogrāfisko izmaiņu ietekmi lauksaimniecībā un piedāvāt atbilstošas iniciatīvas,
- Izmantot KLP pasākumus, lai sekmētu nodarbinātību un dalītos nodarbinātības jautājumu labajā pieredzē.

Diskusijas darba grupā un citu ES dalībvalstu viedoklis

GEOPA dalīborganizācijas atzinīgi novērtē sociālā dialoga 50 gados paveiktā atspoguļojumu konferencē 18.09.2013.

Zviedrija norāda, ka konferencē ļoti tika uzsvērts protekcionisms Eiropas laukstrādnieku grupai, bet lauksaimniekiem ir svarīgi uzņemt arī trešo valstu strādniekus, lai sezonas darbs tiktu padarīts.

Kopsavilkums/ ieteikumi/secinājumi/ veicamie darbi

GEOPA un EFFAT ar Eiropas Komisiju parakstīja kopīgu sociālo partneru deklarāciju Eiropas lauksaimniecībā.

Izskatāmais jautājums:

Citi jautājumi

Sociālo partneru prezentācija par Horvātijas iestāšanos ES

Horvātija iestājas ES 1.jūlijā. GEOPĀ šobrīd nav neviena Horvātijas organizācija. Rumāņi ir iestājušies GEOPĀ un no septembra ir arī rumāņu valoda.

Starp EFFAT dalīborganizācijām ir Horvātijas Tirdzniecības kamera, kura sniedza pamatinformāciju par valsti. Horvātijas pārstāvji norāda, ka līdz šim sarunas par darba drošības aspektiem ir notikušas teorētiski, ne praktiski un lauksaimniecībā nodarbinātajiem nav izstāstītas viņu tiesības un iespējas. Ir divas grupas – mazās un lielās saimniecības. Ģimenes saimniecības nenodarbina strādniekus un tiem ir neliels produkcijas apjoms. Valsts finansējumu izmanto nevis lauksaimniecības attīstībai, bet ģimenes vajadzībām. Mazajiem ir grūti laiki, jo finansiālais atbalsts vairs nav un viņi lūdz valstij palīdzību. Ir lielās saimniecības 5000 un 20000 ha zemes, kuri ražo primāro lauksaimniecības produkciju, kā arī pārstrādā to. Lielie uzņēmumi investē jaunās tehnoloģijās un nodarbina jauniešus. Mazās saimniecības ir noskaņotas pret šiem lielajiem uzņēmumiem. Horvātijā ir 7 likumi, kas attiecas uz nodarbinātību un nodarbinātajiem. Drīkst strādāt 60 darba stundas nedēļā, un pensijas iestājas 67 gados. Tirdzniecības kamera vēlas iestāties par labākiem nodarbināto nosacījumiem. EFFAT un GEOPA vadītāji tiek aicināti apmeklēt Horvātiju, lai iepazītos ar situāciju nodarbinātībai lauksaimniecībā.

EFFAT vadītājs izsaka gatavību atbalstīt nodarbinātības jautājumu risināšanu, īpaši vēršot uzmanību un darbinieku tiesībām un iespējām.

Diskusijas par darba ņēmēju norīkošanas direktīvas izpildi

Šis jautājums nav galvenais darba kārtības jautājums.

Seminārs 26.-28. novembrī Lietuvā

Ja Eiropas Komisijas apstiprinās finansējumu, 2013. gada 26. – 28. novembrī tiks organizēts GEOPA seminārs Kauņā, Lietuvā.

GEOPA seminārā tiks analizēta un pārrunāta saistība starp lauksaimnieku ienākumi - algu un ražošanas izmaksām, kā arī darba algu un darba līgumiem – to elastību, nosacījumiem, darba stundām, pieejamību ērtumu u.tml.

Diskusijas darba grupā un citu ES dalībvalstu viedoklis

FR – EK pret mums neizturas ar pietiekamu cieņu. Kā var tik ilgi nedot apstiprinājumu semināra norisei? Vēla atbilde sadārdzina pasākuma izmaksas, lidojuma biļetes pēdējā brīdī ir ļoti dārgas!

Kopsavilkums/ ieteikumi/secinājumi/ veicamie darbi

Latvijas ekspertēm jāpiedalās GEOPA seminārā Kauņā (Lietuva) 2013. gada 26. – 28. novembrī, ja seminārs tiks organizēts.

Agnese Hauka

Paraksts

Sarmīte Babāne

Paraksts

PROJEKTU LĪDZFINANSĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS